

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України від 11.07.2019 № 975) www.economy.nayka.com.ua | № 2, 2022 | 24.02.2022 р.

DOI: [10.32702/2307-2105-2022.2.93](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2022.2.93)

УДК 351.72.2

*М. В. Черкашина,
к. е. н., доцент, завідувач кафедри менеджменту та військового господарства,
Національна академія Національної гвардії України
ORCID ID: 0000-0001-9543-5047*

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ ВІЙСЬКОВИХ ЧАСТИН НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

*M. Cherkashyna
PhD in Economics , Associate Professor,
Head of the Department of Management and Military Economy,
National Academy of the National Guard of Ukraine*

MANAGEMENT OF FINANCIAL SUPPORT OF MILITARY UNITS OF THE NATIONAL GUARD OF UKRAINE

У даній статті подано розробку методики управління фінансовим забезпеченням військових частин Національної гвардії України. У якості наукової новизни отриманих результатів виступає розробка теоретико-методологічних засад щодо управління фінансовим забезпеченням військових частин Національної гвардії України. В даній роботі розглянуто основні складові системи фінансового забезпечення військових частин Національної гвардії України. Проаналізовано сутність і специфічні риси здійснення процесу фінансового планування у військових частинах Національної гвардії України. Подано перелік функцій системи управління фінансовим забезпеченням військових частин. В роботі розглянуто специфіку грошового забезпечення військовослужбовців Національної гвардії України. У статті розглянуто основні завдання посадових осіб розпорядника бюджетних коштів, органу військового управління з організації фінансового забезпечення військових частин Національної гвардії України. Описаний процес вирішення основних завдань посадових осіб одержувача бюджетних коштів щодо організації фінансового забезпечення Національної гвардії України. У статті розглянуто специфіку оформлення руху бюджетних коштів у системі фінансового забезпечення у військовій частині, в якій є штатний фінансовий орган, та в у військових частинах, де немає такого штатного фінансового органу. В даному дослідженні систематизовано основні шляхи здійснення фінансового планування та фінансування військових частин Національної гвардії України. Описано специфіку планування процесу фінансування військових частин Національної гвардії України на майбутній фінансовий рік. Розглядається механізм вирішення завдань фінансового планування господарської діяльності військових частин конкретними видами одержувачами бюджетних коштів. Подано механізм оформлення розрахунку-обґрунтування для плану фінансування військових частин Національної гвардії України. Описано перелік складових елементів у заявках на фінансування військових частин за статтями переліку видатків. Практичне значення отриманих результатів полягає в формуванні відповідних рекомендацій командуванню військових частин стосовно управління фінансовим забезпеченням.

This article presents the development of methods for managing the financial support of military units of the National Guard of Ukraine. The scientific novelty of the obtained results is the development of theoretical and methodological principles for managing the financial support of military units of the National Guard of Ukraine. This paper considers the main components of the system of financial support of military units of the National Guard of Ukraine. The essence and specific features of the financial planning process in the military units of the National Guard of Ukraine are analyzed. The list of functions of the financial support system of military units is given. The paper considers the specifics of financial support for servicemen of the National Guard of Ukraine. The main tasks of the officials of the budget manager, the military management body for the organization of financial support of the military units of the National Guard of Ukraine are considered in the article. The process of solving the main tasks of officials of the recipient of budget funds for the organization of financial support of the National Guard of Ukraine is described. The article considers the specifics of the design of the movement of budget funds in the system of financial support in the military unit, which has a regular financial body, and in military units, where there is no such regular financial body. This study systematizes the main ways of financial planning and financing of military units of the National Guard of Ukraine. The specifics of planning the process of financing the military units of the National Guard of Ukraine for the next financial year are described. The mechanism of solving the problems of financial planning of economic activity of military units by specific types of recipients of budget funds is considered. The mechanism of registration-substantiation for the plan of financing of military units of the National Guard of Ukraine is given. The list of constituent elements in the applications for financing of military units according to the items of the list of expenditures is described. The practical significance of the results obtained is the formation of appropriate recommendations to the command of military units regarding the management of financial support.

Ключові слова: методика; управління; фінансове забезпечення; командування; військові частини; фінансове планування; фінансовий рік.

Keywords: methodology; management; financial support; command; military units; financial planning; financial year.

Постановка проблеми. У сучасних умовах розвитку забезпечуючих систем Національної гвардії України найважливішим у фінансово-економічній діяльності військових частин є раціонально-ефективне та суворо-цільове використання коштів. Фінансове планування займає ключове місце для формування державного бюджету, а також у системі фінансового забезпечення військових частин. У військовій ланці командування Національної гвардії України управління фінансовим забезпеченням є частиною системи керування військовими частинами, призначеною для своєчасного та повного задоволення їх потреби у грошових коштах. Управління фінансовим забезпеченням Національної гвардії України передбачає процес розробки та практичного здійснення планів розподілу та перерозподілу виділених бюджетних асигнувань.

Саме тому з метою оптимізації грошових потоків господарської діяльності військових частин актуального значення набуває наукова та практична проблематика управління фінансовим забезпеченням Національної гвардії України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У наукових дослідженнях [1-3] розглядаються ключові варіанти фінансової підтримки логістичних процесів закупівель для потреб військових частин Національної гвардії України. У наукових роботах [4-6] пропонуються методичні засади контролю якості фінансового забезпечення військових частин. Ключові напрямки оптимізації процесів управління інформаційними потоками фінансової підтримки військових частин подані в наукових працях [7-9]. Педагогічні аспекти у вигляді формування компетентностей офіцерів Національної гвардії України щодо управління фінансовим забезпеченням розглянута в роботі [10].

В той же час на сьогодні в спеціалізованій літературі відсутній методичний підхід стосовно управління фінансовим забезпеченням Національної гвардії України.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є розробка методики управління фінансовим забезпеченням військових частин Національної гвардії України.

Вклад основного матеріалу.

Фінансове забезпечення є комплексом заходів, що організуються та проводяться з метою своєчасного та повного задоволення потреб військ у грошових коштах. Система фінансового забезпечення військових частин Національної гвардії України включає фінансове планування та фінансування, витребування, отримання,

зберігання грошових коштів, економне та доцільне їх використання, контроль за їх використанням, облік та звітність.

Виконання заходів щодо забезпечення військ та сил флоту грошовими коштами починається з фінансового планування.

Фінансове планування у військових частинах Національної гвардії України як складова частина фінансового забезпечення представляє особливий вид діяльності командирів, органів матеріально-технічного забезпечення та фінансово-економічної служби щодо визначення потреби у фінансових ресурсах, їх розподілу у військах та забезпечення контролю за їх використанням з метою постійної підтримки військ у високому ступені бойової готовності.

Основною метою фінансового планування у військовій частині є виконання завдань щодо підвищення боєготовності військ у запланований період, визначення обсягу та структури потреб у грошових коштах, виявлення джерел та способів їх задоволення з урахуванням наявних внутрішніх резервів.

У процесі фінансового планування широко використовується розподільна функція фінансів, призначення якої полягає в тому, щоб створити економічно обґрунтовані пропорції при плануванні фондів грошових коштів та дати їм правильний напрям. Використовується також контрольна функція для досягнення заданих пропорцій у розподілі коштів та їх раціонального, строго цільового використання.

Підсистема фінансового планування у військовій частині, що використовується командуванням та іншими органами управління, будучи елементом у системі фінансового забезпечення є сукупність ув'язаних, узгоджених методів та засобів управління економічною діяльністю частини. Вона покликана створити умови для стійкості економічної діяльності частини з метою підтримки її високої бойової готовності, а умовах ринку його роль формуванні фінансових резервів на вирішення першочергових завдань військ постійно зростає.

Система управління фінансового забезпечення військових частин Національної гвардії України має виконувати такі функції:

- виконання централізованого своєчасного розрахунку грошового забезпечення та заробітної плати;
- адміністрування бази даних, що забезпечує централізацію розрахунків грошового забезпечення та заробітної плати (за винятком забезпечення достовірності інформації, що надходить з органів військового управління);
- взаємодія з органами казначейства, податковими органами та державними позабюджетними фондами;
- виконання робіт з розвантаження та завантаження даних у особистий кабінет військовослужбовця Національної гвардії України з бази даних;
- проведення консультацій з питань нарахування грошового забезпечення та заробітної плати.

Система фінансового забезпечення військових частин Національної гвардії України має передбачати належне грошове підтримку кожного військовослужбовця. Грошове забезпечення – сукупність виплат, що обчислюються в грошовій формі, якими забезпечуються військовослужбовці військових частин Національної гвардії України, залежно від посади, військового звання, кваліфікації, тривалості та умов якості та результатів службової діяльності, особливостей військової праці, службового та правового становища.

Грошове забезпечення військовослужбовців Національної гвардії України складається з основних та додаткових видів.

Основні види грошового забезпечення – основні щомісячні виплати, якими забезпечується військовослужбовець відповідно до посади і військовим званням, і навіть з урахуванням особливостей його правового становища. Основними видами грошового забезпечення є посадовий оклад та оклад за військовим званням.

Додаткові види фінансового забезпечення – додаткові виплати, які мають характер матеріального стимулювання чи компенсацій і гарантій, встановлювані залежно від специфіки проходження військової служби, які враховуються у окладах фінансового змісту.

Додаткові види грошового забезпечення поділяються на щомісячні та одноразові.

Щомісячні додаткові види фінансового забезпечення – додаткові види фінансового забезпечення, декларація про які з'являється і триває період дії умов, визначених з урахуванням специфіки проходження військової служби чи правового становища військовослужбовця.

Одноразові додаткові види грошового забезпечення – додаткові види грошового забезпечення, з виплатою яких право на них є реалізованим і для отримання їх необхідно виникнення даного права.

Військовослужбовці забезпечуються грошовим забезпеченням та іншими, передбаченими законодавством, виплатами відповідними фінансовими органами.

Основними завданнями посадових осіб розпорядника (одержувача) бюджетних коштів, органу військового управління з організації фінансового забезпечення військових частин Національної гвардії України є:

організація фінансового планування, повне, у межах установлених норм, та своєчасне забезпечення грошовими засобами заходів щодо бойової та мобілізаційної готовності, господарських та культурно-побутових потреб, утримання та експлуатації озброєння, військової техніки та майна;

своєчасне та повне забезпечення грошовим забезпеченням (заробітною платою) та іншими виплатами військовослужбовців (громадянського персоналу);

забезпечення безпеки бланків суворої звітності;

законне, ефективне та економічно доцільне витрачання коштів, правильне документальне оформлення фінансових операцій;

правильне та своєчасне ведення фінансового та податкового обліку, складання та подання встановленої звітності;

своєчасне здавання коштів у доход республіканського (місцевого) бюджету;

своєчасне вжиття заходів щодо відшкодування винними особами заподіяної державі матеріальної шкоди;

організація контролю над використанням коштів.

Крім того, завданнями посадових осіб одержувача бюджетних коштів щодо організації фінансового забезпечення Національної гвардії України є:

забезпечення безпеки готівки та інших цінностей, у тому числі при доставці готівкових коштів з установи банку, а також в інших випадках;

своєчасне здійснення утримань із грошового забезпечення, заробітної плати та інших виплат, перерахування у встановлені терміни утриманих сум за належністю.

У військовій частині, в якій є штатний фінансовий орган, створюється самостійне фінансове господарство. Військова частина, в якій немає штату фінансового органу, зараховується на фінансове забезпечення при одержувачі бюджетних коштів. На військову посаду начальника фінансового органу одержувача бюджетних коштів конкретної військової частини Національної гвардії України можуть призначатися (прийматися) офіцери, прапорщики, військовослужбовці, які проходять військову службу за контрактом на військових посадах солдатів та сержантів, та цивільний персонал, які мають спеціальну підготовку або практичний досвід фінансової роботи.

З особою цивільного персоналу, прийнятим на посаду начальника фінансового органу військової частини Національної гвардії України, одержувач коштів укладає письмовий договір про повну індивідуальну матеріальну відповідальність.

За наявності у штаті одержувача бюджетних коштів фінансового органу військової частини Національної гвардії України у складі однієї штатної одиниці одержувач коштів зобов'язаний організувати підбір посадової особи, на яку покладається тимчасове виконання обов'язків начальника фінансового органу при його вибутті у відпустку, на лікування та інше (далі - дублер начальника фінансового органу).

Начальник фінансового органу одержувача бюджетних коштів військової частини Національної гвардії України зобов'язаний організувати спеціальну підготовку дублера начальника фінансового органу.

У разі відсутності у штаті фінансового органу військової частини Національної гвардії України одержувача бюджетних коштів інших посадових осіб, на яких можуть бути покладені посадові обов'язки касира, його обов'язки виконує начальник фінансового органу.

Фінансове планування та фінансування військових частин Національної гвардії України здійснюються шляхом:

визначення потреби у грошових коштах на запланований період;

складання на запланований період бюджетних кошторисів, кошторисів доходів та видатків позабюджетних коштів;

своєчасного витребування коштів із органів державного казначейства;

доведення до підпорядкованих органів військового управління (одержувачів бюджетних коштів) витягів з бюджетного розпису та лімітів бюджетних зобов'язань;

вивчення змін потреби у коштах, витребування (уточнення) у разі потреби планових асигнувань за статтями переліку витрат;

здійснення оперативного контролю за станом використання грошових коштів. Обов'язки виконує начальник фінансового органу.

На майбутній фінансовий рік за вказівкою одержувача коштів заступники командира та начальники служб фінансування військових частин Національної гвардії України складають заявки за статтями переліку видатків з урахуванням забезпечення потреб військових частин, зарахованих на фінансове забезпечення при одержувачі бюджетних коштів. До заявок за статтями переліку витрат додаються розрахунки-обґрунтування потреби у грошових коштах за статтями переліку витрат, які у віданні заступників командира і начальників служб. Розрахунок-обґрунтування складається у довільній формі і містить у собі посилення на правовий акт, дані про наявність планів, норм постачання, затверджених у порядку, табелів до штатів, докладний розрахунок коштів, інші відомості.

Заявки за статтями переліку витрат складаються лише за тими статтями переліку витрат, якими плануються придбання товарів (робіт, послуг), здійснення виплат.

У заявках за статтями переліку видатків не допускається витребування бюджетних коштів понад дійсну потребу та на заходи, які можуть бути проведені без грошових витрат за рахунок внутрішніх ресурсів.

Висновки і пропозиції. Отже, проведене дослідження дозволило сформулювати комплексну методику управління фінансовим забезпеченням військових частин Національної гвардії України.

Науковою новизною отриманих результатів є розробка теоретико-методологічних засад щодо управління фінансовим забезпеченням військових частин Національної гвардії України.

Практичне значення отриманих результатів полягає в формуванні відповідних рекомендацій командуванню військових частин стосовно управління фінансовим забезпеченням.

Напрямок подальшого дослідження може бути оцінка ефективності організації системи управління фінансовим забезпеченням Національної гвардії України.

Література.

1. Naumenko M. Organization of procurement of goods, works and services for units of the National guard of Ukraine. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2021. № 1 (118). С. 74-79.
2. Hrabovskyi Y., Brynza N, Vilkhivska O. Development of information visualization methods for use in multimedia applications. *EUREKA: Physics and Engineering*. 2020. № 1, P. 3 – 17.
3. Hrabovskyi Y., Yevsyeyev O. Development of methodological principles of support-preservation engineering work. *Технологічний аудит і резерви виробництва*. 2018. №2/2. С. 43-49
4. Naumenko M., Dikiy A., Butenko N., Valiavska N., Saiensus M., Nikitiuk V. Formation of System of Logistic Service of the Enterprise in the Conditions of Market Relations. *International Journal of Recent Technology and Engineering (IJRTE)*. 2020. Volume 8. Issue-5. P. 5494-5499.
5. Pushkar O., Hrabovskyi Y. Methodology for developing an intelligent user interface for educational publications in the e-learning system. *Development Management*. 2019. № 17(3). P. 23-34.
6. Naumenko M. Quality control of purchased goods, works and services for the National guard of Ukraine. *Економічний простір*. 2021. № 165. С. 82-86.
7. Hrabovskyi Y. Methods of Assessment and Diagnosis of the Quality of Knowledge in E-Learning. *Journal of Communication and Computer*. 2015. № 12. P. 286-296.
8. Naumenko M., Valiavska N., Saiensus M., Ptashchenko O., Nikitiuk V., Saliuk A. Optimization model of the enterprise Logistics system using information Technologies. *International Journal of Management (IJM)*. 2020. Volume 11. Issue 5. P. 54-64.
9. Грабовський Є.М. Методика вибору обладнання флексографічного друку для виготовлення етикеточної продукції. *Системи обробки інформації*. 2017. № 2(148). С. 216 – 223.
10. Sokolovskyi S., Naumenko M. Competency-based approach as a methodological basis for improving officers training of the National Guard of Ukraine. *Asia Life Sciences*, 2020. № 22(2). P. 455 – 468

References.

1. Naumenko, M. (2021), “Organization of procurement of goods, works and services for units of the National guard of Ukraine”, *State and regions. Series: Economics and Entrepreneurship*, vol. 1 (118). pp. 74-79.
2. Hrabovskyi, Y. Brynza, N. and Vilkhivska, O. (2020), “Development of information visualization methods for use in multimedia applications”, *EUREKA: Physics and Engineering*, vol. 1, pp. 3 – 17.
3. Hrabovskyi, Y. and Yevsyeyev, O. (2018), “Development of methodological principles of support-preservation engineering work”, *Technological audit and production reserves*, vol. 2/2, pp. 43-49.
4. Naumenko, M., Dikiy, A., Butenko, N., Valiavska, N., Saiensus, M., and Nikitiuk, V. (2020) “Formation of System of Logistic Service of the Enterprise in the Conditions of Market Relations”, *International Journal of Recent Technology and Engineering (IJRTE)* ISSN: 2277-3878, Vol. 8, Issue-5, pp. 5494-5499.
5. Pushkar, O. and Hrabovskyi, Y. (2019), “Methodology for developing an intelligent user interface for educational publications in the e-learning system”, *Development Management*, vol. 17(3), pp. 23-34. doi:10.21511/dm.17(3).2019.03
6. Naumenko, M. (2021), “Quality control of purchased goods, works and services for the National guard of Ukraine”, *Economic space*, vol. 165, pp. 82-86.
7. Hrabovskyi, Y. (2015), “Methods of Assessment and Diagnosis of Knowledge Quality in E-Learning”, *Journal of Communication and Computer*, vol. 12, pp. 286-296.
8. Naumenko, M., Valiavska, N., Saiensus, M., Ptashchenko, O., Nikitiuk, V. and Saliuk, A. (2020) “Optimization model of the enterprise Logistics system using information Technologies”. *International Journal of Management (IJM)*, Vol. 11, Issue 5, pp. 54-64.
9. Hrabovskyi, Y. M. (2017), “Methods of selection of flexographic printing equipment for the manufacture of label products.”, *Information processing systems*, vol. 2(148), pp. 216–223.
10. Sokolovskyi, S. and Naumenko, M. (2020), “Competency-based approach as a methodological basis for improving officers training of the National Guard of Ukraine”, *Asia Life Sciences*, vol.22(2), pp. 455-468.

Стаття надійшла до редакції 17.02.2022 р.